

trebah na mladino, da bomo na ta način okrepili svoje lastne vrste. Mladina vedno poživi delo, poživi tudi družbo v kateri se pojavi in upajmo, da bo poživila tudi naše vrste. Skušajmo pridobiti vse nove učitelje in učiteljice za člane stanovske organizacije in pritegnimo jih k organizacijskemu delu, uvajajmo jih v to delo in nudimo jim čim več razmah! Toda v delu in stanovski zavesti jim moramo biti vzorniki in ne samo besedniki.

Novim našim tovarišem in tovarišicam, ki so po dolgem čakanju vendarle uspeli in prišli do poklica, za katerega so se toliko časa pripravljali ključemo: Vstopite v naše vrste, spoznavajte bistvo organizacije, spoznavajte potrebe stanovskega združenja, da boste spoznali njegovo delo in prizadevanja. Ko boste spoznali pomen in tudi delo boste videli potrebo po sodelovanju v lastni stanovski organizaciji. Vsakdo lahko najde primerna tirišča, kjer bo s pridom uporabljal svojo energijo in voljo, ki bo v korist skup-

nosti, v korist našega stanu in tudi v korist naroda. Prvo je šola. Tej morate posvetiti prvenstveno svoje moči in sile, toda ostalo bo vedno še toliko časa, da se lahko posvetite tudi stanovskemu vprašanju, ki zanimajo in morajo zanimati vsakega učitelja in vsako učiteljico. Zavedajte se, da le sodelavci in aktivni člani učiteljskega združenja morejo presoditi delo in zaradi tega smejo edino ti izrekat kritiko.

Za popolen uspeh je potrebno dvojno. Dobra praksa starejših tovarišev in tovarišic in pa dobra volja mlajših učnih moči. Ako se to dvojno strne v složno delo za šolo in stan, tedaj si lahko obetamo od novo nastavljenih mnogo koristi za lastno stanovsko organizacijo.

Poudarimo ob koncu 234 novo nastavljenih učiteljev in učiteljic naj ne pomeni le 234 člane učiteljske organizacije marveč, naj pomenja tudi ravno toliko vestnih in marljivih sodelavcev in borcev za skupne stanovske interese.

Primer tovarištva, ki je treba nanj pokazati

Brez uvoda o tovarištvu, njegovih dolžnostih in pravicah. Kar primer sam.

Tam nekje je šola, kjer je deloval tovariš, znan po svojem šolskem in izvenšolskem delu. Vedno v organizaciji. Tudi odbornik in predsednik društva. Mož je doslužil in prošil za pokojnino. Na rešitev čaka nad leto dni. Dolgo zanj, a še delj za tovariša, ki je prišel na to šolo. Tudi ta je oženjen, z družino. Kraj, kamor se je preselil, nima stanovskih hiš; da pa ga zasilo spravi pod streho, mu je dal na razpolago neuporabljene razred in zasilen prostor, ki naj mu bo kuhinja. Ni prijetno, ali za silo bi človek potreboval. Saj ve, da je samo začasno, dokler ne dajo predniku prilike, da se umakne. Ker ta bi se umaknil v pokoj, če bi mu le dali. Rajši danes, kakor jutri. Pa se ne more, dokler

nima razrešilnice; ali naj se odseli ob svojem strošku?

Zavest tovarištva bi kaj takega uvidela in potrpečo bi se. Pa se ni. In to je tisto, na kar sem hotel pokazati. Sredi zime je izposloval novodošli tovariš, da se tovariš, ki čaka na upokojitve, razreši upraviteljske dolžnosti ter se tako prisili, da preda upraviteljsko stanovanje novodošlemu.

Spričo takega postopanja se lahko samo vprašamo: Ali smo ali nismo? Ali je vse tisto lepo, kar se govori o tovarištvu, samo prazna beseda, ali je izzorelo v nas v tovariško zavestnost? V svojem idealizmu smo se celo zgražali nad tisto, da je »človek človeku volk« — ali naj postane tovariš tovarišu volk?

In društvo, ki mu je omenjeni tovariš leta bil predsednik? Ali je posredovalo? Zdi se mi, da molči. P. Flerè.

Bilanca

Doba občnih zborov naših sreskih društev — temeljnih edinic celotne naše organizacije, je minula. Slišali in čitali smo tajniška poročila, bolj ali manj razveseljiva poročila blagajnikov, nadzornih odborov itd. Nisem pa zasledil v poročilih objavljenih v »Učiteljskem tovarišu« — poročil, kako so se posamezniki, ali edince borili za temeljna organizacijska načela, bodisi da so bila kršena po osebi našega, ali drugega stanu.

Ni namreč dovolj, da se bori za stanovska načela samo vodstvo organizacije, ampak vsak organiziran in discipliniran član mora ob vsaki priliki in pred vsakomur — poudariti ta načela in jih zastopati tudi tedaj, ako se samo nameravajo kršiti.

Teh poročil — samokritike — nisem opazil — bodisi, da niso bila objavljena — ali pa jih sploh bilo ni.

Samokritika bi bila v danih primerih operacijski nož, ki naj izreže in ozdravi na našem organizacijskem telesu vse, kar je bolnega.

Koliko je naših članov in občinskih odborov, v odborih raznih kulturnih, obrambnih in političnih organizacij, kjer opravljajo zelo važne posle. V vseh teh organizacijah bi se lahko čul glas učitelja, ako se je na teritoriju imenovanih organizacij storilo nekaj, kar bi je v obraz temeljnemu načelom, stanu in organi-

zacije. Ne samo kot učitelji, ampak tudi kot državljani, bi morali poskrbeti, da se vsako nemoralno dejanje obsodi. Blagor državi, blagor vsaki organizirani družbi, ki ima v sebi toliko moralne sile, da odbije vse, kar zaznamujemo z besedo nemoralno.

Opazovanje tovarišev ali tovarišic in njihovega obnašanja v primeru, ko je moral kdo na brzo roko oditi, me privede do žalostnega zaključka, da je v večini našega članstva še premalo samozavesti, premalo čuta do skupnosti in premalo poguma, da bi obsodili, kar je obsojanja vredno. Nekateri so se pri takem dogodku plaho spogledovali in se skrili v najtemnejši kot filistrskega indiferentnega življenja, drugi so pokorno hodili za namišljenimi veličinami, plaho loveč milostne poglede, tretji so se skrili za široki hrbet kake organizacije, odkoder so se glasno blagorovali, da niso taki grešniki itd. Le redki pa so bili, ki so moško dvignili svoj glas ter dejali volu — vol — krivici pa krivica. Skratka, vodstvo se je borilo radi kršitve temeljnih načel v dobrobit stanu na razne načine, ko pa je pogledalo okoli sebe, je videlo mnogo indiferentnih, a mnogih sploh ni bilo videti. Le posamezniki so se borili in padali v neenakem boju.

Vsaka organizacija se uspešno bori le takrat, ako ima za seboj disciplinirano z visoko moralno prežeto armado.

Na jug

Tiste dni je završalo po hodnikih Višje pedagoške šole. Dekret o namestitvi absolutov je deloval kakor bomba. Prišli so ljudje, da se izpopolnjujejo v nauku, v trdni nadi, da jim po zaključku šole ne bo treba v »Sibirije in planjav«. Mislili so — saj me ne morejo prenesti drugam nego na meščansko šolo — a te so vse v mestih ali vsaj v trgih. Razumljivo je, da je marsikdo ob tej priliki mogel zavrniti vasi Bog ve kje v hribih za vedno reči: Z Bogom! Pa tudi, če propade vse, dobro je, je rekel tovariš Jovo: »Svršio ja, ne svršio, selo meni ne gine!« Živeli smo torej vsi v nadi, da se nam obetajo lepa mesta, vsaj taka, v katerih poznamo narod in mentaliteto. Mesto tega — bomba, bomba, ki nas je raznesla po vsej državi od Maribora do Devdelije pa od Miholjca do Tetova. In prav je tako, bomo vsaj spoznali šolske prilike. Bilo jih je, ki so razven psihologije in drugih predmetov študirali tudi zveze, ki so jim dale vsaj zaželjeno smer, če že ne zaželjeno mesto. Smo se pač ponovno prepirali, da so protekciji v prosvetni politiki vrata zaprta, da boljša kvalifikacija prinaša boljše mesto.

»Slušatelji naj na poziv v dnevnikih listih tako nastopijo mesta«

je bilo napisano na oglasni deski. No — še predno so premetstve bile objavljene, sem prejel brzojavko: »Premeščeni ste v Kavadar.« Kavadar — Bože, kje je to? Ime samo me je vlekle na jug. V bližini sem slutil Devdelijo — nisem se varal — a nisem niti verjel. Počakal sem večernih izdaj časopisov — tam sem se zopet našel. Torej tak! V Kavadar, v Vardarsko banovino, na jug, na klasični jug. O Makedoniji sem do takrat imel medle pojme. Gradivo zgodovine mi je sililo v ospredje, z njim pa so se mešali odlomki, ki sem jih tu pa tam čul od ljudi, ki so bili doli — ali so jo sicer poznali — in največ sem čul od takih,

ki so jo »samo« poznali, a videli je niso nikdar, nikdar niso v njej živeli. Ako jih ne bi poslušal, bi šel morda z lažjim srcem na pot. Pripovedovanja pa so me spravila v tako negotovost, da sem krenil na pot s trdno vero, da grem na odsluženje kazni. V tem me je potrdilo tudi vprašanje: »Pa komu si se tako zameril?«

Danes sem mnogo tega že pozabil. Vem pa, da so bile glavne strelce, ki so letela na mene: malarija, nezdrava voda, nečistoča, slaba hrana, čudni ljudje — no in pa hajduki. Z njimi bo najtežje. Mislil sem, da ne bom smel niti na izprehod. Lepega takrat nisem čul ničesar — moral sem na pot.

Predno sem šel na vlak, sem krenil v rektorat, da mi da nekaj v roko. Pokazali so mi dekret, na katerem smo bili vsi. Dekreta za osebnost uporabo takrat nisem dobil, nimam ga niti danes, ko je preteklo že leto — a vem, da ga bodo v prvi priliki zahtevali od mene. Iz rektorata sem sem odnesel v glavi samo dve možnosti ali na mesto — ali ostavko. Kdo bi mislil na ostavko. Srečeval sem klaverno tovariše, ki jih je usoda enako, ali vsaj slično nagradila — srečeval tudi one, ki so imeli zveze — izpitov še ne — pa so zmoglovalno gledali na nas ubogo rajo. Najbolj zgovorni so bili naši nasledniki — oni, ki so dovršili eno leto. Takrat naj bi nas kdo čul, pedagoška šola bi se zaprla in nobena tajna sila je ne bi ponovno »otvorila«, vsaj ne tako organizirano, kot je danes.

Na pot.

Povil sem sedem češpljic — pa na vlak. Prijatelji z menoj. Kdaj boš doli? Črez dva dni. Dva dni na brzem vlaku. 1200 km. »Pa piši. Pa opiši, kako je doli. Tebi je lahko, ti si preстал — a mi še eno leto tiranije — saj veš. Veš kaj, vsaj eno željo nam izpolni, ko prideš doli. Poišči kakega hajduka, pa nam ga pošlji, da vsaj »onemu« konstruiramo par tangent na njegov hiperboloid ali da mu interpoliramo par zlatih zobov.« Vedel sem na koga

To bridko resnico si moramo povedati v obraz in vzginiti svoje članstvo v tej smeri.

To smo dolžni storiti ne samo radi stanu, ampak tudi radi misije, ki jo ima naš stan med narodom. Moralno visoko stoječe član-

stvo bo vzgajalo moralno visoke stoječe državljane, ti pa bodo znali pridobiti celotnemu jugoslovanskemu narodu in državi velik ugled.

K. L.

Splošne vesti

MANICI ŠEGULA!

Cvet pisam jedva šine v svet,
z ledeno roko že ga boža smrt.
F. Gestrin.

Ne vem, kje si službovala, kod si hodila, kako ti je bilo, vem samo, da si bila dobra in ljubezniva. Spominjam se te še iz onih časov, ko si vstopila v ptujsko meščansko šolo — rdečelčna, rjavooka. Spominjam se te, kako si pritekla s svojo mamico na vrt. Vrt je bil zate pravi kraj; tam sredi cvetja ti je bilo pravo mesto, mlada vrtnarica.

Ali sem videla kdaj tvoje oči žalostne? Nikdar! Dasi mlada, si vendar skrbno zaklepala skrivnostno kamrico svojega srca. Tvoje oko je kazalo vedno cvetno in mladostno dušo.

Ko sem te obiskala zadnjič v bolnici, si se že poslavljala. Tvoje oči so žarele kot sonce, vsa si zdelo žarela. Kot bel brest na poljani si se mi zdela, ki se lomi, ko ga poldan življenja pozdravlja komaj s prvimi žarki. Prijela sem te za vroče roke. Potem si molčala. Kam si se zamislila? Spoštujem in občudujem tvoje izrazito hotenje. Nikdar zase, le za druge si živela. Vsaka tvoja misel je bila nesebičnost, plemenitost, daritev. Jedva si zaslanjala v mlado življenje, že je kamila v tvojo dušo kaplja spoznanja, da nas ničesar ne utrjuje in ne krepi bolj kot odpoved in težko izpolnjena dolžnost.

Sredi nemira življenja je hrepnela tvoja duša po miru. Manica, zgodaj si si zaslužila mir. O, tvoje življenje ni bilo sen. Le odpoved in daritev ustvarjata mir. Kvišku si hrepnela in tvoje hrepnenje se je razrazilo v brezmejnne obzore, dokler se ni zgnnil nad tabo pokoj.

Kmalu si ležala tam vsa bela. bela. Nič ni bilo groze. Tvoja belina je vplivala kakor bel nageljček, ki je dišal ob tvojem vzočju.

Manica! Bodi ti počitek sladki!

I. S.

— Kraljevska banska uprava obvešča, da je gospod minister prosvete pod P. br. 2443 z dne 24. januarja t. l. (odlok ministrstva prosvete O. N. br. 4733 z dne 25. januarja 1935.) odobril dopust vsem onim učiteljem narodnih šol ter telovadnim učiteljem srednjih in meščanskih šol, ki bodo sprejeti v tritedenski smučarski tečaj ministrstva za telesno vzgojo naroda. Dopust za učitelje telovadbe srednjih in meščanskih šol velja od 13. februarja do 9. marca (z vožnjo vred), a za učitelje narodnih šol od 3. do 27. februarja t. l. Ti dopusti se ne računajo v redni letni dopust. — Kraljevska banska uprava dravske banovine — prosvetni oddelek v Ljubljani.

— Učiteljski koledar 1935. dobijo zaradi velikega obsega (približno 600 strani) le naročniki (oni, ki so poslali naročnino do 1. II. t. l.) za Din 10.— Za vse ostale člane JUU znaša naročnina Din 12.—, a za nečlane in ustanove po Din 15.— Zaradi precejšnje teže koledarja bi posamezne pošiljke preveč obremenile združenje z visoko poštnino in bi se tudi platnice povkarile. Zato pošilja izvršni odbor JUU koledarje v večjih zavojih na predsednike sreskih društev, ki jih najlažje razdele naročnikom.

cikajo. »Zbogom — pa piši —. O Božiču se vidimo.«

Zaril sem se v vlak, zamižal in mislil, mislil — V Beogradu, na tem velikem ovinku svoje poti sem se utrujen spomnil Prešerna:

»Še naprej se pot mu kaže — —«

Pa »kufre doli« in »kufre gore«, pa hajd na jug. Brzee poln. Turisti, seljaki. Vse veselo — jaz sem otožen, zdvojen. Zraven mene je sedel zastaven železničar. Vpraša me: Kam? Povem mu — pa se je razveselil. On ga pozna — pa mi opiše — saj je vsako sredo doli. Hvala Bogu — vsaj ena dobra vest — a nisem mu verjel — prepolna je bila glava opazok od onih gori. Mislil sem si — ima pač dobro sree — pa vidi kako sem tužen — pa me hoče razvedriti. Hvala mu, kolikokrat sem se ga spomnil — videl ga nisem. Kramljalja sva. Z navdušenjem mi je razkazoval in tolmačil pokrajino, vpletal v opis dogodke iz svetovne vojne in starejše zgodovine. Napiši knjigo, sem si mislil, za naše šole — morda bo boljša od onih, ki se pišejo za denar. Iz nje bo vela silna ljubezen do rodne grude — stiskala bo mladini pest, v pesti orožje, da bi z njim zamogla očuvati in ohraniti, kar je bilo s krvjo pridobljeno. Poznal je vsako cesto, vsako višino, vedel je za dneve, generale, število topov — kot da je on vodil bitko — in vodil jo je — vodil v prvih vrstah. Ako ne bi bilo njega, bi polja letela mimo mene brezpomembno — brezpomembno kot so mi tolikokrat prej. V razgovoru mi je ponudil vina »kranjskega iz Samobora«. Po govoru je spoznal, da sem od gori. Tudi to pozna. Našteva mi imena, ljudi, ki je bil z njimi v službi ali v vojski — simpatični so mu, pošteni. Nazadnje kriza — ta nesrečna kriza. »I to će biti bolje verujete mi — eno več ide sva na bolje.«

Prijetna je bila vožnja do Skoplja. Tu je moj spremljevalec izstopil — izstopili so tudi ostali potniki — jaz še ne. Brzi se tu prelevi v osebnega. Nov narod, novi potniki — vse

— Povernikom Kmetijske matice. Uprava Kmetijske matice vljudno prosi p. n. učitelje, da nemudoma vrnejo nabiralne pole, ki so jim bile dostavljene za nabiranje naročnikov.

— Opozorilo. Pod rubriko »Stanovska organizacija JUU« priobčujemo tudi obvestila izvršnega odbora JUU, ki jih pošilja učiteljski presbiri in pa obvestila sekcije. Na to rubriko opozarjamo odbore sreskih društev, kakor tudi članstvo JUU.

Osebne zadeve

— Napredovali so učitelji(ce) v V. skupino z ukazom z dne 11. 8. 1934.: Mazi Olga iz Ljubljane, Zemljan Jerica iz Ljubljane, Urbančič Zofija iz Doba (Kam.), Kalan Rudolf iz Trbovelj (Laš.), Konečnik Franciška iz Selnice (Mar. l. br.), Kramer Janko iz Celja, Volmajer Karel iz Vučenice (Drav.), Jamšek Franjo iz Brega (Pt.), Cenčič Josip iz Rogateca (Šm.), Potočnik Anton iz Podsrede (Šm.). VI. skupino: Fabič Janko iz Cresnje (Konj.). Smolnikar Jadviga iz Slovenjgradca.

V VII. skupino: Požar Pavla iz Bohinj, Bistrice (Rad.), Pajtlar Pavla iz Litiče, Meliva Ana iz Unca (Log), Piskernik Helena iz Jezerskega (Kranj), Čampa Angela iz Podzemlja (Met.), Ritonja Hedvika iz Podove (Mar. d. br.), Šušteršič Franja iz Radmožancev (Dol. Len.), Čermelj Viktor iz Prevorja (Šm.), Čaruga Antonija iz Trbovelj-Vode (Laško), Strah Gabrijela iz Mirne (N. m.), Kovač Marija iz Tržišča (Krško), Svete Stanislav iz Golega, Podbevšek Stefanija iz Sostra (Lj. o.), Pucelj Ivana iz Dobrepolja (Koč.).

V VIII. skupino: Prelog Mihael iz Celja, Prisljan Jože iz Črne (Drav.), Smodič Anton iz Hajdine (Pt.), Cimerman Vilma iz Radmožancev (D. L.), Pergar Viktor iz Toplice pri Zagorju (Lit.), Švigelj Viktor iz St. Jerneja (Krško), Grum Ivan iz Gabrka (Šk. L.).

Učiteljski pravnik

— § Na vprašanje v pismu iz Maribora le odgovor: V takih primerih je predviden disciplinski postopek, kateremu sledi premešitev na drugo službeno mesto. — V bodoče prosim pravičen podpis.

Naša gospodarska organizacija

— g Članom Učit. samopomoči. Pri zadnjem razpošiljanju položnice se je zamešalo nekaj nepozornosti od zakonskih parov med samske in obratno. Uprava bo vse uredila. Kdor je nakazal preveč, se mu bo vpisalo v dobro, onim pa, ki nakažejo premalo, se bo primanjkljaj prištel za prihodnji mesec. Pojasnilo za tromesečno nakazilo imate v »Učit. tovarišu« od 31. januarja 1935. Zadruga uprava.

polno — pa hajd naprej. Teh, ki so tu vstopili nisem razumel, izginila je prejšnja zgovornost v vlaku. Le po dva trije so se pomenkovali. — Jaz sam — dvakrat sam.

Njive in plodni vrtovi izginjajo — še malo, potem pa vse golo. Leno se vije umazani Vardar. Le ob njegovih bregih je zeleno — drugod vse pušto. In vendar vidim njive — obrane — puste, ožgane. Po cestah osli. Tam v rokavu Vardarja stoji v senc dneves čreda ovac do trebuha v vodi — mirno kakor slika. Vročina. Izza ovinka: kupi zemlje prekriti s slamo. Selo. Je mogoče? Da — saj vidim ljudi — vidim živino...

Veles — lepo mesto. Slikovito. Menda ga ni pri nas, pa tudi ne drugje, ki bi mu bilo slično. Z obeh strani Vardarja so na žive skale amfiteatralno razvrščene hišice. Na prvi pogled vse enake, orientalske. Tu je gimnazija in vojska. Dolgo mi je oko ležalo na tej pestri razvrstitvi. V sosednjem kupeju čujem radostne glasove — pogledam. Skupina nemških turistov potuje v Palestino. Pa so namečili objektivne na Veles. Skoda, da nas ni nihče prej opozoril na to znamenitost. Prisledem. Zadolovljivi so, veseli. Pokrajina jim je nad vse všeč. Morda bi bila tudi meni, da potujem za zabavo. Tožili so nad nevljudnostjo kondukterja. Pritožili se bodo, so rekli.

Za Velesom je svet še bolj pust. Na nekaterih mestih gol kamen. Bog ve, kako je dalje, proč od proge. Morda je potnik varan. Njemu je da, da iz vlaka vidi le bližnjo pokrajino — po njej sodi vse. No — sem si mislil — jaz bom imel priliko pogledati tudi v notranost — in ni mi žal.

Sv. Gjorgje. Moja zadnja postaja. Od tu do Devdelije je blizu, ni da bi govoril. Pred postajnim poslopijem stoji avto. Sv. Gjorgje — Kavadar. Še malo, si mislim, pa bo konec trpljenja. Ali pa začetek? Vstopim in se stisnem v kot. Zaskrbelo me je, kako bo v šoli. Avto je krenil. V meni je rastlo pričakovanje. Cesta grozna — a z obeh strani že čakajo kupi kamenja. Tam dalje

—g Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so darovala sreska društva: Logatec Din 450.—, Stolac Din 500.—, Daruvar Din 1000.—, Zenica Din 300.—, Novi Marof Din 500.—, Slavonki Brod Dn 1360.—, šol. nadz. Kragujevac Din 171.50. Skupno Din 4281.50, prej objavljenih Din 23.624.—. Skupna vsota doslej zbranih prispevkov 27.905 50 dinarjev.

Mladinska matica

—mm Tekmovanja za književne nagrade se je udeležilo 12 avtorjev, in sicer je prejela M. M. 2 slikanici, 1 spis z nacionalno tendenco in 9 rokopisov pravljic oz. povesti za najmlajše in starejše otroke. Poleg tega je prejelo tajništvo še 2 rokopisa realne vsebine. Literarni odsek je pridno na delu, da vsa ta dela prečeni. Izid tekmovanja bo objavljen najbrže ob koncu tega meseca.

—mm Peta številka »Našega roda« izide okrog 15. t. m. z izredno bogato vsebino. Naslovno stran za to številko je izdelal mladi slikar Fr. Sedej. Tokrat bo tudi rubrika »Cibivanov rod« bolj obširna kot sicer. Ves list bo prav pester in bogato ilustriran.

—mm Novost prihodnje številke »N. R.« bodo tudi bogate nagrade, ki jih razpisujejo najmlajši rejci malih živali, učenci narodne šole Senkov turn pri Ljubljani. Ti razpisujejo za pravilne odgovore naslednje nagrade: 1 belega purana, 6 kuncev lepih pasem, 6 morskih prašičkov, 2 putki štajerske vrste, 2 putki bele pasme, 3 pritlikave kokoške, 3 pare grlic, 3 pare golobov, 2 mali papiži, 2 kanarčka in 5 parov belih miši. Pravico do nagrad bodo imeli samo naročniki »Našega roda«.

Šolski radio

—r XVIII. teden. V torek 12. februarja bo pokazal g. Viktor Pirnat, kakšno je: »Zabavno računstvo«.

Razpored:

1. Koliko si star?
2. Hitri računar.
3. Pogoditev mišljenega števila.
4. Umetnik v seštevaju.
5. Svetovna zgodovina v 24. urah.
6. Koliko ljudi je na zemlji.
7. Kako dolgo lahko pišemo s svinčnikom.
8. Koliko tehta pičica na i.

V petek 15. februarja bo predaval g. Josip Zabkar »Izkoristimo odpadke, v njih je denar«.

Razpored:

1. Tvarine, ki jih smatramo za odpadke.
2. Kdaj je človek začel misliti na vrednost odpadkov.
3. Ugotovitev vrednosti.
4. Izkoriščanje odpadkov: a) v industriji, b) odpadki gospodinjstva.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 10. februarja predaval g. inž. Josip Zidanšek: Smernice banovinskega načrta za pospeševanje kmetijstva.

—r V nacionalnih urah bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Nedelja 10. februarja: Branibor; dr. I. C. Oblak. (Prenos v Zagreb in Beograd.)
Ponedeljek 11. februarja: Združenje Cvijeta Zuzorić; iz Beograda.
Torek 12. februarja: dr. Matija Murko; dr. Rajko Nachtigal. (Prenos v Zagreb in Beograd.)

smo srečali parni valjar. Skozi Negotin na Vardaru smo po polurni vožnji prispeli v bližino Kavadarja. V daljavi vidim ogromne hiše — prave palače. Srce se mi je nasmehnilo. No vidiš, sem rekel sam v sebi; kako slabo ga ljudje poznajo. Na vhodu v mesto lepa vila z ogromnim vrtom in vinogradom; banovinski zasadnik. Malo dalje ogromno štirinadstropno skladišče državnega monopola zraven njega dvonadstropna stanovanjska palača in »odmarališče« za delavce. Vse to v ogromnem vrtu. Še malo dalje: sresko načelstvo s sodnijo, malo dalje žandarmerija. Vse to je zunaj mesta.

Kavadar.

Avto okrene na desno, na kaldrmo. Stresa, stresa in obstane pred malo kolibo. Na umazanem papirju prečitam: trošarinska stanica.

Legitimacije molim. Pametno! Občina pričaka potnika pri samem vhodu, da se mu pomeje ni treba javljati. Starec z dolgimi brki vzame mojo legitimacijo, pogleda in da policaju v uniformi. Ta gleda, čita, se muči, kako ne — latinica je — pa ni navajen. »Kako se zoveš?« Povem mu. Še enkrat. Na koncu mu zlogujem in siromak napiše Kausten. Vzamem mu blok, napišem krepko na oba načina. »Otvori kufre!« Zakaj, saj nisimo na meji. »Otvori!« Na vsako novo stvar se namreč plača trošarina. Povem mu, da sem učitelj. Pa odkod nove stvari. Pa še po študijah. Nič ne pomaga. Odprem. Starec z umazanimi rokami koplje po mojem perilu in zmagoslavno izvleče nove čevlje. Med potoma sem jih kupil — še mislil nisem na nje. »Dve banke.« Kako? »Dve banke!« Toliko? Priložim še dve, pa pri Bati kupim nove! Nič ne pomaga. Odprem denarnico. V njej se zardeči ena sama. Objasnim mu, da nimam, da bom že dal — pa starec pomisli: bolje vrabac u ruci... pa sva napravila za enega kovača. Zaprem svoj kovčeg. Nekdo ga zgra-

Sreda 13. februarja: Rudžer Bosković; ga dr. Ksenija Atanasijević. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 14. februarja: Avgust Harambašić; dr. Livadi iz Zagreba.

Petek 15. februarja: Izvoľitev vodje v Orašcu l. 1804; Miloš Crnjenski. (Prenos iz Beograda.)

Sobota 16. februarja: Zagreb mesto godbe; dr. Širola iz Zagreba.

Nadaljevalno šolstvo

—n Predsedniki komisij za pomočniške izpite. Pri sekciji obstoja odsek za obrtno in trg. nadaljevalno šolstvo. Odseku so nujno potrebni podatki v koliko se izvaja čl. 283 zakona o obrtih. Ponovno prosimo vse tov. upravitelje obrtno in trg. nadaljevalnih šol, da javijo z dopisnico odseku za obrt. in trg. nadaljevalne šole pri sekciji JUU v Ljubljani, kdo je predsednik komisije za pomočniške izpite. Prosimo, da smatrate zadevo za nujno.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

—UPB Priporočilo listov JUU. Ministrstvo prosvete je pod O. N. br. 3398 z dne 25. januarja izdalo odlok, ki ga radi važnosti za učiteljsko udruženje pričobujemo v celoti. Z ozirom na velik vpliv, ki ga imajo na učiteljsko časopisi Jugoslovenskega učiteljskega udruženja in to v pogledu spolnjenanja in napredka vzgoje in pouka v narodnih šolah priporoča ministrstvo prosvete vsem krajevnim šolskim odborom, da iz splošne postavke šolskih proračunov za nabavo knjig in časopisov, naročajo prvenstveno liste in časopise JUU. V krajih, kjer ta postavka ne obstoja, naj se vnese v proračune postavka za liste: »Narodna prosveta«, »Učitelj«, in »Učiteljski koledar za leto 1935.«

—UPB Nekateri učitelji (-ce) se obračajo pismenim potom neposredno na predsednika in člane odbora JUU v Beogradu. Intervencije na podlagi takih pism se so izvršile, a to je trajalo le do seje glavnega odbora JUU, ki je bila od 28. do 30. decembra 1934. Na tej seji je bilo sprejeto stališče JUU v pogledu personalne politike in intervencij. Ta sklep glavnega odbora je bil objavljen v »Učiteljskem tovarišu« št. 23. z dne 10. januarja 1935. Od takrat obstoja enoten red za postopek pri intervencijah JUU. Zato se naprošajo vsi člani JUU, da prečitajo te sklepe in v smislu teh naslavlajo svoje dopise rednim potom t. j. potom svojih sreskih društev, ker se bodo le na ta način poslana zadeve obravnavale.

Iz sekcije

—s Vsem odborom sreskih društev. Prosimo pošljite odgovor na okrožnico št. 840/34—35 od 8. XI. 34.

Nad polovico sreskih društev še ni dostavilo sekciji seznama novega upravnega in nadzornega odbora.

Opozarjamo na notico v »Učiteljskem tovarišu« pod naslovom »Nadaljevalno šolstvo« in prosimo takojšnjega in točnega odgovora.

—s Učiteljice ženskih ročnih del in veroučitelji narodnih šol. Vodstvo sekcije je ponovno podvzelo večjo akcijo, da se končno že določi zvanje in razporede po skupinah učiteljice ženskih ročnih del ter veroučiteljev narodnih šol.

—s Proračuni kraj. šol. odborov. Naprosili smo z utemeljeno vlogo merodajne oblasti, naj se upošteva današnje težko stanje narodne šole, krajevne potrebe in utemeljitve v proračunih za narodne šole ter naj se v celoti obravnavajo predloženi proračuni krajevnih šolskih odborov. S tem bo omogočen napredek šoli in bo olajšano delo učiteljsstvu, ki se mora boriti pri sestavi proračuna za vsako še tako majhno in utemeljeno postavko.

—s Uredba o znižanju draginjskih doklad. Sekcija je započela obsežno akcijo, da se uredbe o znižanju draginjskih doklad ukine. Sestavljena je bila obširna spomenica, podprta s konkretnimi primeri, ki je bila predložena vsem v poštev prihajajočim faktorjem. O deputaciji javnih nameščencev pri ministru dr. Marušiću, ki jo je vodil predsednik naše sekcije, prinašamo spredaj.

—s Učiteljski koledar. V založbi JUU v Beogradu je izšel »Učiteljski koledar«. Na 600 straneh v ličnem formatu in trdi vezavi vsebuje: koledar, razne tarife, pravila JUU, adresa članov glavnega in nadzornega odbora, izvod iz poslovnika JUU, izvod iz pravil doma JUU v Beogradu. (Ta pravila so posebne važnosti za članstvo ter se mora po njih ravnanati vsakdo, ki namerava prenočevati v domu sam ali pa z ekskurzijo. Administrativna razdelitev kraljevine Jugoslavije, navodila za sprejem v državno službo, javljanje v službo, izpremembe v službenih odnosjih, prestanek službe, uslužbenki list, uradniški pripravnik in njegovi prejemki, prevod iz pripravniške v uradniško skupino, službeni odnosaji in prejemki učitelja, draginjske doklade aktivnih drž. uradnikov, davki, ki jih plačujejo drž. uradniki, napredovanja v skupinah in per. povšice, bolezenski dopusti, rodbinska pokojnina pokojnika, predčasna upokojitev, drag. doklade drž. upokojencem, povrnitev potnih in selitvenih stroškov, brezplačno zdravljenje, vojaška služba, zakonska pravica obrambe. Nadalje vsebuje seznam vsega učiteljsstva Jugoslavije po banovinah, srezih in šolah ter alfabetski seznam banovin in šolskih srezov. Cena koledarja je skrajno nizka in stane 10 Din za prednaročnike, za ostale člane udruženja 12 Din in za nečlane 15 Din. Naprošamo predsednike sreskih društev, da

Inozemsko šolstvo in učiteljsstvo

IZ ANGLEŠKEGA ŠOLSTVA.

Na Angleškem so bile plače učiteljsstva znižane že leta 1931 za 10%, a obljubljeno je bilo, da se z letošnjim letom ta uredba o štediteljnosti ukine. Toda namesto vseh 10%, je prejelo učiteljsstvo letos samo 5%-ni povisek plače. Nezadovoljno učiteljsstvo je zato napravilo velika protestna zborovanja v vseh mestih in poslalo vladi s številnimi podpisanih resolucij in zahtevalo izenačenje prejemkov s policijo, kateri prejemki sploh znižani niso bili. V počitnicah je bil sestanek učiteljskih zvez Anglije in Škotske. V svojih zahtevah poudarjajo tudi potrebo o podaljšanju šolske obveznosti do 15. leta, kar bi bilo tudi za državni proračun zelo ugodno. Ministrstvo del je izdalo statistiko po kateri obiskuje 37.000 otrok med 14. in 16. letom prostovoljno šolo, ker niso mogli dobiti nameščenja. Izmed 52.000 dečkov in deklic, ki so v 15. do 16. starostnem letu, je dobilo začasno nameščenje le 8000, 44.000 pa jih je ostalo brez zaposlitve.

Podobne razmere so tudi v drugih deželah britanskega kraljestva.

Ker je bila edina učiteljska šola v Avstraliji zaradi prevelikega števila učiteljsstva l. 1931. ukinjena, se tamkaj dandanes že vidno opaža pomanjkanje učiteljsstva. Zato nameščajo sedaj na narodne šole absolvente dru-

gih šol in tudi absolvente univerze. Moške učne moči dobivajo nekaj manj kakor 70, ženske pa 60 liber letne plače (1 libra je okoli 150 Din), dočim imajo drugi privatni in državni nameščenci znatno višje prejemke (po 300 in še več liber več).

Glede učiteljske izobrazbe je izjavil prosvetni minister, da visokošolska izobrazba ni osnovnošolskemu učiteljsstvu potrebna, ker se na univerzah učijo predavati, namesto da bi poučevali.

Iz društev:

Vabila

= JUU SRESKO DRUŠTVO V LI-TIJI zboruje v soboto, 9. februarja 1935. ob 9. uri pri »Mikliču«. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V SO-STANJU zboruje v soboto, dne 9. februarja 1935. ob pol 10. uri v Soštanju. — Razen običajnih točk dnevnega reda bo predaval tov. Mencej: Opazovanje učencev z ozirom na psihopatološke in duševnodefektne pojave v zvezi z eksperimentom. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V NOVEM MESTU bo zborovalo v soboto, 16. februarja 1935. na osn. šoli v Novem mestu. Začetek ob 9. uri. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KOZJE bo zborovalo 9. februarja 1935. v Kozjem ob 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanju društvenih predsednikov — tov. Kos. 4. Tov. Čok predava: O roditeljskih sestankih. 5. Slučajnosti. — Pozivamo članstvo, da se zborovanja zanesljivo udeležijo in tudi vztrajajo do konca zborovanja. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJU-TOMERU bo zborovalo v soboto, 16. febr. v Radenci, z začetkom ob 10. uri. Tov. Mavrič bo poročal o zboru predsednikov, sres. kmet. referent g. Znidarič pa o šolskem vrtu, o drevnici in učnem travnišču. — Pol ure pred zborovanjem bo seja upravnega odbora!

PREMIČNA ŠOLSKA KOPALIŠČA NA POLJSKEM.

Vprašanje šolskih kopališč je naletelo na Poljskem na razne težkoče. Glavna ovira je seveda ta, da tudi na Poljskem primanjkuje denarja in so ostala vsa zdravniška in učiteljska prizadevanja za ustanovitev šolskih kopališč brez uspeha. Tako je mnogo podeželskih narodnih šol brez te za tamkašnje šolske razmere prepotrebne higienske naprave.

Da bi omilil ta nedostatek, je dal neki okrajni zdravnik zgraditi premična kopališča. V ta namen so napravili 4 m dolg, 2,20 m širok in 2,20 visok voz, kjer so namestili pršne kopeli. Voz je znotraj belo emajliran, stene so pa dvojne. Notranjščina voza ima četrto prostorov: slačilnico, prhe, oblačilnico in kotel. Vodo črpajo v kotel s posebno črpalko,

laško. Saj ni čuda. Eden se nauči od drugega, kdor pa se je izučil neke drugje, se ne vrača. Potrebne šole zato nimajo. Šegrtska šola je tu, a ne naredi mnogo.

Postenje.

Narod je pošten ko malokje v naši državi. Tatvine ne pozna, pa tudi ne laži. Če pa je navajen, da masno zasluži, mu ni zameriti, saj je to pokrajina, kjer se je nekdanj, pa še danes, prodajalo vse za zlato, za turške lire in napoleondore. Narod je skromen, posebno starejša generacija. Oblači se skoro izključno v obleke domačega pridelka (ovčja in kozja volna, svila). Mladino, kar se obleke tiče, je pokvarilo uradništvo — posebno ženske. Glavna skrb jim je lepa obleka evropskega kroja. To so mi ljudje pravili sami. Vidijo, kako uradništvo poseda po gostilnah, lepo oblečeno, pa hočejo posebno mlajše ženske z njimi tekmovati. Obleka mora biti, četudi se ves teden v hiši ne bo kuhala. Ravno tako obvezne so za mladino »igranke« in družabni večeri. Stari s skrbjo gledajo mladino, ki ne zna štediti. »E zato je kriza« mi tolmači meščan. »Nas se je dvajset ženilo v isti obleki — pa smo lahko uštedili po koju mededjiku (dukat), a kako bo mladina, ko da vse na obleko? Ta slaba stran pa se očituje le v mestu samem. Mladina v oddaljenih vaseh je zvesta svoji narodni nošnji. Posebno lepo nošnjo nosijo Roždenke izpod Kožuha. Te ženske so tudi vse enako pričesane. Ves narod v mestu pa tudi v vaseh diči silno poštenje. Na čaršiji se preko noči puščajo vagonске količine robe brez nadzorstva — pokrite samo s plahkami in nikdar ni zmanjkalo niti kile. Priporočevali so mi, da je na sodniji tatvina skoro nepoznana. Narod dobro loči: to je tvoje — to je moje — ali kar je mojega, to bom obzidal. Ogradiš bom z žico tudi vinograd. Ne, da mi kdo grozda ne pokrade, temveč radi tega, ker je moj. Ta »moj« je potenciran že pri otrocih.

(Dalje prih.)

»Radnje«.

Skoro ves srednji del mesta zavzemajo »radnje«. Trgovine, obrtniki. Tu najdeš: bakalnice, kafane, kujne, podume. To so obrtniki: kujundije, šeširdije, samardije, alvadije in Bog ve, kako jih še nazivajo. Vse starejše radnje so »čepenci« nizke hiše pri katerih se vsa predna stran odpira in zapira z deskami. Na čaršiji pa vidim par manjših hiš z vsaj na zunaj modernimi trgovinami, ki se zapirajo z roloi. Od obrtnikov naj omenim posebej one, ki so me najbolj zanimali. To so opančarji. Vsled krize ne izdelujejo več opank iz ustrojene niti iz posušene kože, temveč iz starih avtomobilskih pnevmatik. Pnevmatiko je treba najprej razparati, nato prizrežati in z žico povezati v opanke, ki jih narod rad nosi. Omenim naj še šarlagandije — obrtnike, ki iz makovega semena delajo odlično olje (šarlagan).

Ves posel v radnjah se opravlja tako, da ga iz ulice lahko vidiš. Največji promet pa je v njih v sredo in petek, ko narod iz devetdesetih okolnih vasi prinese naprodaj svoje pridelke in kupi najpotrebnejše.

Pekarne

je treba omeniti posebej. Skoro nihče ne peče kruha doma, predvsem radi pomanjkanja drv. Radi tega so pekarne silno goste. Ženske doma zamesijo in nesejo v pekarno, da se tam izpeče. Kruh je odličen. Snaga pa pod kritiko. Tu menda oblast ne stori ničesar. Kar iz umazane ulice se kruh polaga v primitivne peči. Ko je pečen se ga razloži po umazanih deskah. Najprej muham na ogled. Drobnega peciva v našem smislu ne poznajo. Edino drobno pecivo je devreh, okrogla klobasa, ki je posuta z nekim sladkim semenom (susam). Bilo bi priporočljivo, da pride majster, ki bi znal urediti pekarno. Zaslužek bi bil bajen. Naučil bi jih pameti, kakor je Bata naučil pameti silne čevljarje, ki se niso znali niti organizirati, niti modernizirati. Posel v vseh obrtih se opravlja površno, nestrokovnjaško,

Prvi utisi.

Čudna je ta moja soba. Velika, vsa v rdečih preprogah doma napravljenih. Okna moderna — odpirajo se, kakor v najmodernejših palačah: gori, kakor v vlakcu. Samo zidano je slabo. Čim čvršje stopim se vse strese. Kako ne, saj je zidano iz surove glinice — ali bolje iz blata. V lesen okvir je nabutano blato — posušeno in pobeljeno. Posteljina ne baš čista. Po rokah srbeče natekline. Bo že bolje sem pomislil — bomo pač menjali. Hiša stoji, kakor vse druge v vrtu — »avlijje«, ki je ves obzidan z dva metra visokim zidom. V »avlijjo« zamoreč samo skozi »kapijoo« ali pa skozi »kapidik«.

Ulice.

Ulice so vijugave, ozke, kakor so se same storile med številnimi obzidjem. Vsaka hiša je trdnjava za sebe. Vse ulice od največje do najmanjše so tlakovane, kaldrmirane. Ta nesrečna kaldrma me je v začetku silno razočarala. Človek bi mislil, da bodo v mestu s 7000 prebivalci vsaj glavne ulice tlakovane kakor treba — pa ne. Vse so pokrite s kamenjem, velikim ko otroška glava. Zdi se mi, da so pri zlaganju pazili posebno na to, da bo kolikor mogoče neravno. Po tej kaldrmi hodi človek, dokler se ne nauči, kakor pija-nec.